

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2016

ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Θέματα και Απαντήσεις

Επιμέλεια: Ομάδα Φιλολόγων

www.othisi.gr

Δευτέρα, 30 Μαΐου 2016
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΛΑΤΙΝΙΚΑ

A1. ΚΕΙΜΕΝΟ

A1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας τα παρακάτω αποσπάσματα.

Exclūsus ab insidiatōribus Caligulae, recesserat in diaetam, cui nomen est Hermaeum. Paulo post rumōre caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum et inter vela praetenta foribus se abdidit.

Cato attulit quodam die in curiam ficum praecocem ex Carthagine ostendensque patribus «Interrogo vos» inquit «quando hanc ficum decerptam esse putētis ex arbore». Cum omnes recentem esse dixissent, «Atqui ante tertium diem» inquit «scitōte decerptam esse Carthagine».

Auditā salutatiōne Caesar dixit: «Domi satis salutatiōnum talium audio». Tum vēnit corvo in mentem verbōrum domini sui: «Oleum et operam perdidit». Ad haec verba Augustus risit emitque avem tanti, quanti nullam adhuc emerat.

Μονάδες 40

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

A1.

Αφού διώχθηκε (ή: διωγμένος) από τους δολοφόνους του Καλιγούλα, είχε αποσυρθεί σε μια θερινή κατοικία που ονομάζεται Ερμαίο. Λίγο αργότερα, επειδή τρομοκρατήθηκε (ή: τρομοκρατημένος) από τα νέα της σφαγής σύρθηκε προς το πιο κοντινό λιακωτό και κρύφτηκε ανάμεσα στα παραπετάσματα που κρέμονταν στην πόρτα.

Ο Κάτωνας έφερε κάποια μέρα στο Βουλευτήριο ένα πρώιμο σύκο από την Καρχηδόνα και δείχνοντάς το (ή: ενώ το έδειχνε) στους Συγκλητικούς είπε: «Σας ρωτώ πότε νομίζετε ότι κόπηκε αυτό το σύκο από το δέντρο». Όταν όλοι είχαν πει ότι ήταν φρέσκο, είπε: «Κι όμως μάθετε ότι κόπηκε στην Καρχηδόνα πριν τρεις μέρες».

Όταν άκουσε τον χαιρετισμό ο Καίσαρας είπε: «Στο σπίτι ακούω αρκετούς τέτοιους χαιρετισμούς». Τότε ήρθαν στο νου του κορακιού (ή: το κοράκι θυμήθηκε) τα λόγια του αφεντικού του: «Κρίμα στον κόπο μου» (ή: «έχασα το λάδι και τον κόπο μου»). Με αυτά τα λόγια ο Αύγουστος γέλασε και αγόρασε το πουλί τόσο, όσο κανένα μέχρι τότε δεν είχε αγοράσει.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ Β1.

B1α.

Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

insidiatōribus: την αφαιρετική του ενικού αριθμού

cui: την αφαιρετική του ενικού αριθμού στο θηλυκό γένος

caedis: την ίδια πτώση στον άλλο αριθμό

se: τη δοτική του ενικού αριθμού στο α ' πρόσωπο

quodam: την ονομαστική του ενικού αριθμού στο ουδέτερο γένος

praecocem: την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού στο ουδέτερο γένος

patribus: τη γενική του πληθυντικού αριθμού

hanc: την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού στο ουδέτερο γένος

sui: τον ίδιο τύπο στο β ' πρόσωπο

nullam: τη γενική του ενικού αριθμού στο ίδιο γένος.

Μονάδες 10

B1β.

proximum: να γράψετε το αρσενικό γένος στην ίδια πτώση και ίδιο αριθμό στον συγκριτικό βαθμό (μονάδα 1) και, στη συνέχεια, να σχηματίσετε το επίρρημα στους τρεις βαθμούς (μονάδες 3).

satis: να γράψετε το συγκριτικό βαθμό (μονάδα 1).

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

B1α.

insidiatōribus: insidiatore

cui: qua

caedis: caedium

se: mihi

quodam: quoddam

praecocem: praecocia

patribus: patrum

hanc: haec

sui: tui

nullam: nullius

B1β.

proximum: propiorem / prope - propius - proxime

satis: satius

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ Β2.**B2α.**

Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

Exclūsus: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής ενεστώτα στην άλλη φωνή

recesserat: το α' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

exterritus: το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής παρακειμένου στην άλλη φωνή

prorepsit: το σουπίνο στην αιτιατική πτώση

abdedit: το β' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής παρατατικού στην ίδια φωνή

attulit: το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής ενεστώτα στην άλλη φωνή

ostendensque: τον ίδιο τύπο στον μέλλοντα

decerptam esse: το απαρέμφατο του ενεστώτα στην ίδια φωνή

dixit: το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή

venit: την αφαιρετική του γερονδίου.

Μονάδες 10

B2β.

perdidi: να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής όλων των χρόνων στην ίδια φωνή (να λάβετε υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι αναγκαίο).

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΗ**B2α.**

Exclūsus: excludunt

recesserat: recedamus

exterritus: exterruisti

prorepsit: proreptum

abdedit: abderetis

attulit: afferre (adferre)

ostendensque: ostenturusque, ostensurusque

decerptam esse: decerpi

dixit: dic

venit: veniendo

B2β.

perdidi:

Ενεστώτας: perdas

Παρατατικός: perderes

Μέλλοντας: perditurus sis

Παρακειμένος: perdideris

Υπερσυντέλικος: perdidisses

Συντελεσμένος Μέλλοντας: -

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ Γ.

Γ1α.

Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω λέξεων και φράσεων: *Caligulae, cui, se, die, decerptam esse* (το πρώτο στο κείμενο), *ex arbore, recentem, salutatiōnum, corvo, quanti*.

Μονάδες 5

Γ1β. «*Cato attulit [...] ficum praecocem*»: να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

Μονάδες 2

Γ1γ. *in curiam*: να μετατρέψετε τον προσδιορισμό του τόπου, ώστε να εκφράζεται η στάση σε τόπο και η απομάκρυνση από τόπο.

domi: να μετατρέψετε τον προσδιορισμό του τόπου, ώστε να εκφράζεται η κίνηση σε τόπο και η απομάκρυνση από τόπο.

Μονάδες 4

Γ1δ. «*Ad haec verba Augustus risit*»: να μετατρέψετε την κύρια πρόταση σε ευθεία ερώτηση ολικής αγνοίας με όλους τους δυνατούς τρόπους εισαγωγής.

Μονάδες 4

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ Γ2

Γ2α. *vela praetenta, ficum praecocem*: να μετατρέψετε τους επιθετικούς προσδιορισμούς στις αντίστοιχες δευτερεύουσες προτάσεις.

Μονάδες 4

Γ2β. Αφού καταγράψετε, να αναγνωρίσετε το είδος των δευτερευουσών προτάσεων που υπάρχουν στα κείμενα (μονάδες 2) και να δηλώσετε τη συντακτική τους λειτουργία (μονάδες 2).

Μονάδες 4

Γ2γ. *exclūsus*: να αναλύσετε τη μετοχή σε δευτερεύουσα χρονική πρόταση, εισαγόμενη με τον σύνδεσμο *postquam* (μονάδα 1) και να αιτιολογήσετε την έγκλιση εκφοράς της (μονάδα 1).

Μονάδες 2

exterritus: να αναλύσετε τη μετοχή σε δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση, ώστε να εκφράζεται αιτιολογία ως αποτέλεσμα εσωτερικής, λογικής διεργασίας.

Μονάδες 2

auditā: να αναγνωρίσετε τη μετοχή ως προς το είδος της (μονάδα 1), να δηλώσετε τη χρονική βαθμίδα που εκφράζει αυτή (μονάδα 1) και να τη μετατρέψετε σε ισοδύναμη πρόταση με τον ιστορικό / διηγηματικό σύνδεσμο cum (μονάδα 1).

Μονάδες 3

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Γ1α.

Caligulae: γενική αντικειμενική στο «*insiadiatoribus*»

cui: δοτική προσωπική κτητική στο ρήμα «*est*»

se: αντικείμενο στο ρήμα «*abdedit*». Το «*se*» δηλώνει άμεση (ή ευθεία) αυτοπάθεια (επειδή αναφέρεται στο υποκείμενο της πρότασης στην οποία βρίσκεται)

die: (απρόθετη) αφαιρετική του χρόνου (δηλώνει χρονικό εντοπισμό, δηλαδή το «πότε» έγινε κάτι) στο ρήμα «*attulit*»

decertam esse (το πρώτο στο κείμενο): ειδικό απαρέμφατο ως αντικείμενο στο ρήμα «*putetis*» (ετεροπροσωπία, *ficum*: υποκείμενο του απαρεμφάτου)

ex arbore: εμπρόθετος προσδιορισμός της προέλευσης στο απαρέμφατο «*decertam esse*»

recentem: κατηγορούμενο στο εννοούμενο υποκείμενο «*ficum*» του συνδετικού ρηματικού τύπου «*esse*»

salutatiōnum: γενική διαιρετική στο επίρρημα «*satis*»

corvo: δοτική προσωπική στην απρόσωπη έκφραση «*venit in mentem*»

quanti: γενική της (αφηρημένης, υλικής) αξίας στο ρήμα «*emerat*»

Γ1β.

«*Ficus praecox quodam die a Catone in curiam allata est*».

Γ1γ.

Στάση σε τόπο: «*in curia*» (αφαιρετική)

Απομάκρυνση από τόπο: «*ab, ex, de curia*» (αφαιρετική)

Κίνηση σε τόπο: «*domum*» (αιτιατική απρόθετη)

Απομάκρυνση από τόπο: «*domo*» (αφαιρετική απρόθετη)

Γ1δ.

- «*Risitne ad haec verba Augustus?*»
(Στην περίπτωση αυτή δεν γνωρίζουμε την απάντηση που περιμένουμε)
- «*Num ad haec verba Augustus risit?*»
(Στην περίπτωση αυτή περιμένουμε αρνητική απάντηση· ρητορική ερώτηση)
- «*Nonne ad haec verba Augustus risit?*»
(Στην περίπτωση αυτή περιμένουμε καταφατική απάντηση· ρητορική ερώτηση)
- «*Ad haec verba Augustus risit?*»
(Στην περίπτωση αυτή η ευθεία ερώτηση δεν εισάγεται με κανένα ερωτηματικό μόριο για έμφαση)

Γ2α.

«vela, quae praetenta erant»

«ficum, quae praecox erat»

Γ2β.

«**cui nomen est Hermaeum**»: δευτερεύουσα (επιθετική) αναφορική πρόταση, προσδιοριστική στο *diaetam*.

«**quando hanc ficum decerptam esse putetis ex arbore**»: δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση ως έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα «*interrogo*» της κύριας πρότασης που προηγείται.

«**cum omnes recentem esse dixissent**»: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα «*inquit*».

«**quanti nullam adhuc emerat**»: δευτερεύουσα επιρρηματική, απλή παραβολική πρόταση που λειτουργεί ως β' όρος σύγκρισης (α' όρος η προηγούμενη κύρια πρόταση «*emitque avem tanti*»).

Γ2γ.

exclusus:

«*postquam (Claudius) exclusus est (ή erat)*»: η δευτερεύουσα χρονική πρόταση εκφέρεται με οριστική, γιατί η πράξη ενδιαφέρει μόνο από χρονική άποψη (εκφράζει μόνο τον χρόνο), χρόνου παρακειμένου και εκφράζει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

exterritus:

«*cum (Claudius) exterritus esset*»

audita:

«*cum Caesar salutationem audivisset*»: χρονική μετοχή ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα «*dixit*», αφαιρετική απόλυτη (νόθος ή ιδιάζουσα), δηλώνει το προτερόχρονο σε σχέση με το ρήμα «*dixit*».

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Τα προς μετάφραση κείμενα προέρχονται από τις διδακτικές ενότητες 20, 25, 29 του σχολικού εγχειριδίου. Το σύνολο των γραμματικών και συντακτικών ερωτήσεων στηρίζεται στη θεωρία του σχολικού εγχειριδίου, προϋποθέτουν όμως επαρκή προετοιμασία και συνδυαστική ικανότητα από την πλευρά των υποψηφίων.